

Barnfondens verktygslåda

LÅT BARNEN VETA SIN RÄTT

Barnfondens lekar om barnkonventionen

Lika värde

Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras. (Artikel 2)

Livsgaranti

Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling. (Artikel 6)

Barnets bästa först

Vid alla beslut som rör barn ska i första hand det som bedöms vara barnets bästa beaktas. (Artikel 3)

Rätt till en röst

Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad. (Artikel 12)

LÅT BARNEN VETA SIN RÄTT

Prata om barnkonventionen med dina elever

Den 20 november 1989 antog FN:s generalförsamling barnkonventionen. Sedan dess har 196 länder skrivit under och förbundit sig att följa bestämmelserna som rör mänskliga rättigheter för barn. Barnkonventionen består av 54 artiklar och rör allt från grundläggande rättigheter såsom hälsa, utbildning, trygghet och skydd, men också rätten att uttrycka sig och få sin röst hörd. Rättigheter som inte minst är viktiga i tider av klimatförändringar och andra kriser runt om i världen, då barn är de som är särskilt utsatta.

Barnfonden har i samarbete med BTJ tagit fram en verktygslåda med lekar och övningar för barn kopplade till just barnkonventionen. Du som lärare får här tips på hur du kan presentera aktiviteterna och väcka nyfikenhet kring barnkonventionen på ett intresseväckande sätt. Aktiviteterna är framtagna för barn mellan 6 och 12 år, men kan med viss bearbetning användas för både yngre och äldre åldersgrupper.

Barnfondens arbete grundar sig på barnkonventionen

Allt Barnfondens arbete grundar sig på barnkonventionen. Vi följer alltid upp vårt arbete med utgångspunkt i barnets bästa och för att stärka barns rättigheter. Oavsett om vi arbetar med utbildning, hälsa, försörjning eller barns trygghet så har vi ett helhetsperspektiv som alltid syftar till att ge barn en tryggare uppväxt och en bättre framtid. Barnfonden har som barnrättsorganisation en skyldighet att se till att barnkonventionen implementeras enligt de krav som ställs på oss.

Klimatförändringar är också ett ämne som är viktigt att ta upp när barnkonventionen och barns rättigheter ska diskuteras. Du som är lärare kan föra en diskussion kring hur barn påverkas av naturkatastrofer, eller vilka rättigheter som kommer i kläm när vädret förändras.

ÖVNING: MED ANDRA ORD!

Förstå barnkonventionen

Barnkonventionen är FN:s bestämmelser om barns mänskliga rättigheter som 196 länder världen över har lovat att de ska följa.

Med andra ord

Leken ger barnen en större förståelse för vad rättigheter hämtade från barnkonventionen betyder.

Syfte: Barnen lär sig om rättigheter och behov. Vi märker att vissa behov är viktigare än andra och att man har rätt att ha tillgång till dessa. Behoven kan se väldigt olika ut beroende på om du bor i Sverige eller i ett land med andra väderförhållanden.

Vi diskuterar hur olika människors behov är och funderar över orsaker till detta. Vi märker att basbehov är rättigheter, som till exempel mat på bordet, utbildning och ett tryggt boende som gäller alla barn överallt. Vi lär oss att människor har mänskliga rättigheter och att barn dessutom har speciella rättigheter.

GÖR SÅHÄR:

1. Gör ett ordark med rättigheter från barnkonventionen, se förslag i cirkeln. Dela in barnen i två lag.

2. Låt barnen klippa ut rättigheterna. Vik lapparna och lägg dem i en skål.

3. Gå sedan laget runt där varje lag får turas om att dra ord från skålen och förklara utan att nämna själva ordet. De andra i laget ska försöka gissa vilket ord som förklaras. Varje lag har 45 sekunder på sig att dra så många lappar som möjligt. Om ett lag inte kan ett ord övergår gissningen till det andra laget när tiden är ute.

4. Varje person har även möjlighet att "passa" (hoppa över) en rättighet per omgång som de tycker är svårt att förklara.

De sparar läraren och går sedan igenom med barnen och diskuterar varför den rättigheten var svår och hur man skulle kunna förklara det.

5. Laget som klarar flest ord vinner.

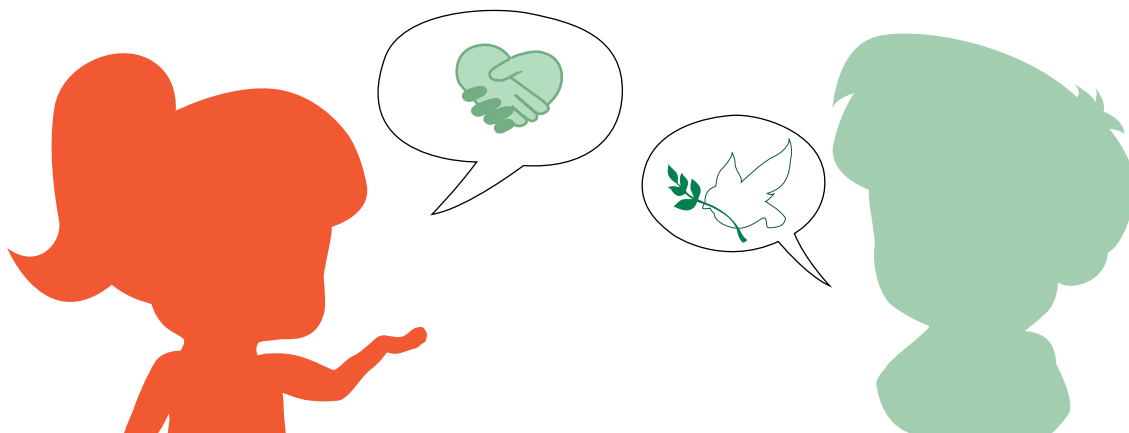
6. Diskussion! Diskutera vad som menas med orden som dragits. Är alla rättigheter samma för alla? Vad betyder den här rättigheten för dig? Vad innebär den där hemma och här på skolan? Vad finns det för svårigheter att få tillgång till den rättigheten? Vad händer med rättigheten om en naturkatastrof inträffar? Om man bor i ett annat land än Sverige? Var det någon rättighet som var svår att förstå?

FÖRSLAG PÅ RÄTTIGHETER:

Fred, åsikt, namn, vila, trygghet, leka, mat, kläder, hälsa, hem, vårdnadshavare, minoritet, barn

MATERIAL:

Ordark
Tomt ordark
Pennor
Sax
Skål
Ord från
barnkonventionen

ÖVNING: RITA DET!

Lika värde (Artikel 2)

Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

Rita det!

I leken får barnen tillsammans rita ord och rättigheter hämtade från barnkonventionen. Syftet är att träna på att samarbeta och ge barnen större förståelse för vad orden betyder och hur de kan gestaltas.

Syfte: Att öka kunskapen om att varje barn har särskilda rättigheter som ska tillvaratas, samt att alla barn har rätt att bli behandlade jämlikt oberoende vem man är eller var man bor. Barn som lever i utsatta områden där klimatkatastrofer såsom torka och översvämningar slår till har rätt att gå till skolan och få äta sig mätta. Vi diskuterar olika människors behov och rättigheter utifrån konkreta situationer.

GÖR SÅHÄR:

1. Gör ett ordark med ord och rättigheter från barnkonventionen, se förslag i cirkeln. Klipp ut orden och lägg dem i en skål.

2. Dela in barnen i par. Barnen ska sitta vända mot varandra så att de ser teckningen ur olika perspektiv.

3. Låt barnen rita det som står på lappen genom att dra ett streck var. Ett barn lägger till ett streck eller en kontur; nästa barn gör likadant och så vidare. När de har ritat färdigt teckningen kan de färglägga den på samma sätt med hjälp av färgkritor, färgpennor eller tuschpennor.

4. När barnen har ritat färdigt får de förklara varför de ritat som de gjort.

5. Diskussion! Diskutera med barnen hur de ser på rättigheterna. Vad betyder det att barnen har tolkat rättigheten olika utifrån sitt behov och sina upplevelser? Vem bär ansvaret för att rätten ska tillgodoses? Har man samma rättigheter oavsett hur det ser ut där man bor? Har någon mer rätt än någon annan i sina teckningar?

MATERIAL:
En blyertspenna per deltagare
Papper
Färgkritor
Färgpennor eller tuschpennor
Ord från barnkonventionen

FÖRSLAG PÅ ORD OCH RÄTTIGHETER:
Skola, leka, vila, sjukhus, trygghet, överleva, namn, kläder, släkt, information, mat, åsikt, privatliv, familj

ÖVNING: VEM ÄR ETT BARN?

Livsgaranti (Artikel 6)

Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.

Vem är ett barn?

Det är viktigt att veta att barnkonventionen gäller för alla barn tills dess att de fyllt 18 år. En 17-åring är alltså ett barn, precis som en tvååring. Den här leken ger även utrymme till att prata med eleverna om hur omständigheter i närmiljön gör att barn tvingas ta mer ansvar än de bör ta.

Syfte: Att tydliggöra vem som räknas som ett barn, vem räknas som en vuxen, och diskutera hur andra barn i världen lever. Vi diskuterar att vi har olika förutsättningar i livet och att alla barn har samma rättigheter, men att olika faktorer som t.ex. klimatförändringar, utanförskap, diskriminering och fattigdom kan utgöra ett hot mot liv, överlevnad och utveckling.

GÖR SÅHÄR:

1. Dela ut ett stort papper till varje barn.
2. Be barnen att rita varsitt barn på pappret. Det är viktigt att inte ge mer detaljerade instruktioner än så.
3. Ge barnen cirka 15 minuter på sig att rita klart.

4. Efter en kvart avbryter du ritandet och frågar barnen hur de har tänkt. Vad är egentligen typiskt för ett barn? Varför ritade de som de gjorde?

5. **Diskussion!** Vad är skillnaden mellan ett barn och en vuxen? Om du skulle ritat en vuxen hur hade din bild sett ut då? Vad är det för skillnad på barn som är två år, sex år, 17 år? Vad behöver barnet du ritade för att må bra och för att utvecklas? Vem har ansvaret för att barnet ska kunna ha ett bra liv, överleva och utvecklas? Hur ser ett barns liv ut? Hur kan det se ut för barn i andra delar av världen?

MATERIAL:
Stora papper
Kritor
Färgpennor

ÖVNING:

SKRIV EN NOVELL

Rätt till en röst (Artikel 12)

Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.

Skriv en novell

Barnen får skriva noveller utifrån två teman. Låt barnen fundera kring förbättringar i världen för barn och vad som väcker deras engagemang.

Syfte: Att prata om var och hur barnen själva kan påverka och uttrycka sin åsikt. Vi förstår hur våra egna attityder och beteendemönster påverkar andra. Vi lär oss hur andra människor förhåller sig till mig och hur de lyssnar beroende på hur jag uttrycker mig.

Diskussion! Efter övningen är klar kan du som lärare diskutera hur man tar vidare sin önskan om att världen ska bli bättre och vilket ansvar läraren har att ta barns åsikter vidare. Vem vänder jag mig till om jag inte vill berätta något för min lärare? Vad har jag rätt att uttrycka? Hur vet jag när mina rättigheter är kränkta och hur kan jag agera då? Får jag ha vilken åsikt jag vill? Vad är yttrandefrihet? Vad är demokrati? Varför behöver vuxna och lärare och andra vuxna lyssna på mig?

MATERIAL:

“I natt jag drömde”
pappersark
Tomma skrivark
Pennor

Novellövning 2, “President för en dag”:

Greta Thunberg och Malala Yousafzai är bara två exempel på barn som försöker förändra världen till det bättre. Greta kämpar för klimatet och Malala för kvinnors rätt till utbildning. Be barnen fundera på vad de skulle vilja förändra om de vore presidenter för en dag och be dem sammanfatta förändringarna på max två A4-sidor.

GÖR SÅHÄR:

Novellövning 1, “I natt jag drömde något”:

Utgå ifrån Cornelis låt “I natt jag drömde”. Läs, eller låt barnen läsa, texten. Låt barnen fundera på vad de skulle vilja ändra på jorden så att den blev bättre. Barnen får sedan skriva noveller med början “I natt jag drömde...” på max två A4-sidor.

I NATT JAG DRÖMDE

I natt jag drömde något som jag aldrig drömt förut.
Jag drömde det var fred på jord och alla krig var slut.

Jag drömde om en jättesal, där stadsmän satt i rad
Så skrev de på ett konvolut, och reste sig och sa:

”Det finns inga soldater mer, det finns inga gevär.
Och ingen känner längre till, det ordet militär.

I natt jag drömde något som jag aldrig drömt förut.
Jag drömde det var fred på jord och alla krig var slut.

Jag drömde om en jättesal där stadsmän satt i rad
så skrev de på ett konvolut och reste sig och sa:

”Det finns inga soldater mer det finns inga gevär
och ingen känner längre till det ordet militär.”

Inatt jag drömde något som jag aldrig drömt förut
jag drömde det var fred på jord och alla krig var slut.

Inatt jag drömde något som jag aldrig drömt förut
jag drömde det var fred på jord och alla krig var slut.

